

PERUSOPETUKSEN ILTAPÄIVÄTOIMINNAN TOIMINTASUUNNITELMA LUKUVUODELLE 2022-2023 MÄNTYMÄEN KOULU

1. Tavoitteet

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Toiminnan tulee lisäksi edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta. Lapselle tarjotaan koulupäivän jälkeen turvallinen ympäristö, jossa hän voi aikuisen ohjauksessa osallistua monipuoliseen ja virkistävään toimintaan.

Iltapäivätoiminta edistää lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia seuraavista näkökulmista:

Lapsen vapaa-ajantoiminnan ohjaaminen

Lapsen kasvun ja kehityksen ohjaaminen

Lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen

Varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen

2. Toiminta-ajatus

Iltapäivätoiminnan arvopohjana toimii perusopetuksen arvopohja. Arvoja ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuus. Toiminnan suunnittelussa panostamme erityisesti lasten itsensä ja kotien osallistamiseen. Kaikessa toiminnassa huomioidaan lapsilähtöisyys ja vapaaehtoisuus. Lapsilla on päivittäin runsaasti aikaa omiin vapaisiin leikkeihinsä keskenään. Toisaalta halukkaille ja enemmän ohjausta tarvitseville on tarjolla virikkeitä ja tekemistä myös aikuisen kanssa ja aikuisen ohjaamana. Erilaiset harrastekerhot sijoitetaan sopiviin ajankohtiin siten, että kaikki halukkaat voivat niihin osallistua. Harrastekerhoihin osallistuminen on kerholaiselle lisämaksutonta ja vapaaehtoista.

Iltapäiväkerhon tarkoitus on olla paikka, jossa lapsen päivä jatkuu mielekkäässä, rennossa ja huolettomassa ilmapiirissä aktiivisen ja keskittymistä vaatineen koulupäivän jälkeen - kuitenkin perussäännöt omaavassa aikuisen kontrolloimassa ja turvallisessa ympäristössä. Aikuinen on rajat asettava auktoriteetti, samalla kuitenkin kiva kaveri, lämmin ja kuunteleva turvallinen **aikuinen**. Iltapäivätoimintaan osallistuvat lapset on jaettu ryhmiin, jotka vastaavat pääsääntöisesti luokkajakoja.

Toimimme ja suunnittelemme toimintaamme siten, että kerhon aikuiset ovat jatkuvasti tarkkaavaisina lapsia kiinnostaville, leikeissä ja puheissa esille tuleville aiheille. Ohjattuun toimintaan ja teemoihin sisällytetään näitä kulloinkin pinnalla olevia aiheita

sekä lasten toiveita. Haluamme tarjota lasta kiinnostavaa vapaa-ajantoimintaa, joka samalla toisaalta tukee myös koulun ja kodin (ja meidän) kasvatustyötä. Näin ohjattu toiminta on monipuolista, mielekästä, ajankohtaista ja motivoivaa. Myös vanhempien vuoden mittaan esittämiä ehdotuksia ja ajatuksia huomioidaan. Ennen lukuvuoden alkua toiveita odotuksia iltapäivätoiminnan suhteen kartoitetaan nettikyselyllä (SurveyPlanet), jossa on erillinen kysely myös iltapäivätoimintaan tuleville lapsille, ja niistä keskustellaan ja toiveita tarkennetaan huoltajille järjestettävässä yhteisessä iltapäivätoiminnan suunnitteluillalla syksyn aikana, joka vaihtoehtoisesti koronan vuoksi voidaan järjestää erillisenä kyselynä.

Säännöllisen ja johdonmukaisen toiminnan kehyksenä toimii vuosikellon lisäksi säännöllinen päiväohjelma, joka omalta osaltaan luo turvallista jatkuvuutta lapsen päivä- ja viikkorutiineihin. Samaa tarkoitusta varten ovat myös kerhon yhteiset pelisäännöt, jotka perustuvat koulun järjestyssääntöihin ja jotka laaditaan lasten kanssa yhdessä heti syksyn alussa. Lapset kirjataan listaan kerhoon tullessa ja kerhosta lähtiessä, jolloin lapsi ilmoittautuu listavastaavalle. Ensimmäisten 2 viikon aikana lapset noudetaan luokistaan.

Panostamme iltapäiväkerhossa yhdessä olemiseen ja yhdessä tekemiseen. Tietokone- ym. elektronisten pelien tuominen ja pelaaminen minimoidaan vain erikseen mainittuna lelopäivänä sallituksi, jotta lapset oppisivat nauttimaan perinteisemmistäkin leikeistä ja peleistä ja yhdessäolosta, jotka nykyaikana tahtovat valitettavasti jäädä vähemmälle huomiolle, ja antamaan niille arvoa. Toki, mikäli käytössämme on koulussa tietokoneita, voimme joskus tutustua niidenkin ”sielunelämään” ehkäpä lähinnä kuitenkin tiedonhankintavälineinä ja nimenomaan näitä tiedonhankinta-arvoja korostaen esimerkiksi johonkin tiettyyn aihepiiriin liittyvän projektin kautta. Mediataitoja ajatellen joudumme usein myös tilanteisiin, jossa lapsi on päässyt älykännykällään sivustoille, jotka eivät vielä sen ikäisille sovellu. Järkevä lapsia itseäänkin sitouttava pohtiva keskustelu panee ajattelemaan ja viime kädessä huoltajien, ja iltapäiväkerhon yhdessä sopimat toimenpiteet johtavat kohtuulliseen lopputulokseen. Tärkeätä on, että aikuisemme pitävät silmänsä ja korvansa auki.

3. Toiminnan tavoitteet ja sisällöt

3.1 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Ohjatun yhteisen toiminnan avulla lapsi harjoittaa ja oppii aikuisen tuella ryhmässä ja yhteiskunnassa toimimiseen vaadittavia sosiaalisia taitoja. Näitä taitoja ovat mm. ohjeiden kuunteleminen ja niiden mukaan toimiminen, vuoron odottaminen, keskustelutaidot, kompromissien tekeminen, omien sekä muiden tunteiden huomioiminen jne. Näitä taitoja kehitämme kerhossamme päivittäin.

3.2 Eettisen kasvun ja yhdenvertaisuuden tukeminen

Ryhmässä lapsi oppii näkemään ja ajattelemaan eri kulttuureja ja muuta erilaisuutta normaalina ja luonnollisena asiana ja saamaan niistä tietoa. Tällaista erilaisuutta ovat mm. ihonväri, kieli, (kulttuuriset) tavat ja tottumukset, uskonto sekä myös sairauden tai vamman aiheuttama erilaisuus ja mahdollisesti erityisen tuen tarvitseminen jollakin elämän osa-alueella. Ryhmän aikuiset tukevat tarvittaessa kaiken erilaisuuden hyväksymistä avustamalla mahdollisissa ristiriita- ja muissa ongelmatilanteissa sekä

ennaltaehkäisten ongelmia järjestämällä suunnitelmallisesti toimintoja ja tilanteita, jotka tukevat erilaisuuden ja samanlaisuuden hyväksymistä.

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen. Toiminnan eettisenä lähtökohtana on perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa yhdessä sovitut kasvatukselliset periaatteet. Iltapäiväkerhossa lasta ohjataan ottamaan vastuuta sekä omasta että toisten hyvinvoinnista, oman käyttäytymisen aiheuttamista seurauksista ja tunteista, ryhmän sääntöjen noudattamisesta sekä suhtautumisestaan ympäristöön ja luontoon. Toiminnan alkaessa syksyllä suunnitellaan iltapäiväkerhon yhteiset säännöt, joita iltapäiväkerhon lapset ja aikuiset sitoutuvat noudattamaan. Iltapäiväkerhossa keskitytään erityisesti toivotun käytöksen vahvistamiseen ja positiivisten asioiden huomioimiseen, mutta toisaalta sääntöjen noudattamista myös valvotaan. Sääntöjen rikkomisilla on niiden vakavuudesta riippuvat seuraamukset.

Iltapäiväkerhossa opetetaan lapselle terveellisiä elintapoja, omaehtoista liikkumista, muistutetaan käsien pesun merkityksestä, ohjataan syömään monipuolinen välipala ja korostetaan siisteyden ja järjestyksen sekä ystävällisyyden merkitystä.

3.3 Osallisuuden edistäminen, tasa-arvon lisääminen ja syrjäytymisen ehkäisy

Iltapäivätoiminnassa tulee luoda tilanteita, jotka lisäävät lapsen osallisuuden kokemuksia. Lapselle tulee antaa mahdollisuus itse osallistua toiminnan suunnitteluun sekä tulla kuulluksi. Mm. iltapäiväkerhossa yhdessä laadittavat säännöt sekä lasten ottaminen mukaan iltapäiväkerhon viikko- ja kuukausiohjelman suunnitteluun edistävät lasten osallisuutta, samoin erilaiset valintatilanteet. Iltapäiväkerhossa tuetaan lapsen kasvua itsenäisenä, vastuullisena yksilönä ja samalla osana yhteisöä muistaen kuitenkin, että lapsi on vielä lapsi ja että aikuisen voi aina tarvittaessa turvautua ja aikuiselta voi tulla aina kysymään, kun apua tarvitsee. Viime vuosina on ollut havaittavissa suuri koululaistaitojen heikkous: oman vuoron odottaminen, toisen kunnioittaminen ja omista tavaroista huolehtiminen ovat ikään kuin hukassa. Joudummekin aikaisempia vuosia enemmän kiinnittämään huomiota tällaisten perustaitojen vahvistamiseen.

Paitsi itsestään ja omasta olemisestaan, lapset saavat ottaa vastuuta iltapäiväkerhon yhteisen arjen sujuvuudesta mm. välipala-apulaisvuorojen kautta. Iltapäivätoiminnan aikana vapaa leikki ja ohjattu toiminta vuorottelevat lapsen tarpeen mukaan. Vapaissa leikeissä lapsi oppii itsenäisesti käyttämään ja kehittämään sosiaalisia taitojaan. Aikuisen ja ryhmän vuorovaikutuksesta ja palautteesta lapsi saa tukea omalle käytökselleen ja asemalleen ryhmän jäsenenä.

Iltapäiväkerhossa lapsia kohdellaan tasavertaisesti, mutta kuitenkin lasten erilaisuus ja omat erityispiirteet huomioon ottaen. Tasavertaisuus tarkoittaakin, ei samalle viivalle asettamista, vaan sitä, että jokaisella on samanlainen mahdollisuus osallistua, mikä joissakin tapauksissa merkitsee huomattaviakin helpotuksia lapsen osallistumiseen.

4. Toiminnan sisältö ja sisällölliset painotukset

4.1 Koulun toimintakulttuuri

Uuden opetussuunnitelman ydin on yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuurin luominen. 1.- ja 2. luokkalaisten osalta keskitytään koululaiseksi kasvamiseen. Näihin taitoihin kuuluvat itsestä huolehtiminen ja arjen taidot; osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen; kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu - eli pitkälti juuri niitä asioita, joita meilläkin iltapäiväkerhossa harjoitellaan joka päivä. Pyrimme lisäksi toiminnassamme ottamaan huomioon kulloinkin koulussa meneillään olevat painotukset koulun lukuvuosisuunnitelman ja muiden suunnitelmien mukaan, jotta lapsen päivästä muodostuisi mahdollisimman ehjä kokonaisuus ja jotta iltapäivätoiminta osaltaan tukisi koulun tavoitteita kasvatuksessa.

4.2 Eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus

Perusopetuksen iltapäivätoiminnan eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden ymmärtäminen. Toiminnan eettisenä lähtökohtana ovat perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa yhdessä sovitut kasvatukselliset periaatteet. Iltapäiväkerhossa lasta ohjataan ottamaan vastuuta sekä omasta että toisten hyvinvoinnista, oman käyttäytymisen aiheuttamista seurauksista ja tunteista, ryhmän sääntöjen noudattamisesta sekä suhtautumisestaan ympäristöön ja luontoon.

Toiminnan alkaessa syksyllä suunnitellaan iltapäiväkerhon yhteiset säännöt, joita iltapäiväkerhon lapset ja aikuiset sitoutuvat noudattamaan. Iltapäiväkerhossa keskitytään erityisesti toivotun käytöksen vahvistamiseen ja positiivisten asioiden huomioimiseen, mutta sääntöjen noudattamista valvotaan.

Jos lapsi käyttäytyy huonosti, sanotaan hänelle siitä kerran suullisesti, jos lapsi ei kuitenkaan muuta toimintaansa ensimmäisestä sanomisesta otetaan lapsi ohjaajan kanssa rauhoittumaan. Rauhoittumisen tarkoituksena on keskeyttää ei-toivottu toiminta ja saada lapsi pohtimaan omaa käytöstään. Lapsen rauhoituttua tilanteessa ollut ohjaaja keskustelee lapsen kanssa tapahtuneesta ja pohtii lapsen kanssa yhdessä syitä ja seurauksia ja parempia vaihtoehtoja asian ratkaisemiseksi.

Kiusaamisessa meillä on nollatoleranssi. Toki se edellyttää sitä, että tiedämme kiusaamisesta. Siksi onkin tärkeätä, että saamme heti tiedon kiusaamis- ja härkkimisepäilyistä. Lapsia neuvotaan kertomaan heti aikuiselle, jos kokee tai näkee sellaista, joka ei tämän mielestä ole oikein. Käytössämme on sekä oma kiusaamisen ehkäisemisen suunnitelma että kiusaamisen ehkäisemisen toimintasuunnitelma, joka sisältää joka kuukaudelle ohjatun teeman lasten kanssa käsiteltäväksi ohjatusti.

Iltapäiväkerhossa opetetaan lapselle terveellisiä elintapoja, omaehtoista liikkumista, muistutetaan käsien pesun merkityksestä, ohjataan syömään monipuolinen välipala ja korostetaan siisteyden ja järjestyksen sekä ystävällisyyden merkitystä.

Iltapäivätoiminnassa luodaan tilanteita, jotka lisäävät lapsen osallisuuden kokemuksia. Lapselle tulee antaa mahdollisuus itse osallistua toiminnan suunnitteluun sekä tulla kuulluksi. Iltapäiväkerhossa yhdessä laadittavat säännöt sekä lasten ottaminen mukaan iltapäiväkerhon viikko- ja kuukausiohjelman sekä välipalan suunnitteluun ja esille panoon sekä siivoukseen edistävät lasten osallisuutta.

Iltapäiväkerhossa tuetaan lapsen kasvua itsenäisenä, vastuullisena yksilönä ja samalla osana yhteisöä muistaen kuitenkin, että lapsi on vielä lapsi ja aikuiseen voi aina tarvittaessa turvautua sekä aikuiselta voi tulla aina kysymään, kun apua tarvitsee. Lapset saavat ottaa vastuuta iltapäiväkerhon arjen sujuvuudesta muun muassa välipala-apulaisvuorojen kautta.

Iltapäiväkerhossa lapsia kohdellaan tasavertaisesti, mutta kuitenkin lasten erilaisuus ja omat erityispiirteet huomioon ottaen. Iltapäiväkerhossa lapselle tulee usein eteen tilanteita, joissa hän joutuu pohtimaan oikeaa ja väärää ja luomaan oman näkemyksensä

sekä arvotuksensa asioista. Ristiriitatilanteissa jokaista osapuolta kuullaan ja heidän näkemyksilleen sekä mielipiteilleen annetaan arvo ja niistä keskustellaan. Aina ei ole tärkeintä löytää syyllinen, vaan rakentavan ja ratkaisukeskeisen toimintatavan avulla ehkäistään uusien ristiriitojen syntyä. Tarvittaessa keskusteluihin mukaan otetaan myös lasten vanhemmat.

Tukea tarvitsevien lasten tukitoimet pyritään soluttamaan osaksi koko ryhmän normaalia käytäntöä, jolloin poikkeavuudet herättävät vähemmän huomiota, hämmennystä tai eriarvoisuutta lasten kesken. Tarkoituksena on, että jokainen lapsi tuntee itsensä tasa-arvoiseksi ja yhdenvertaiseksi ryhmän jäseneksi ja erilainen osallistuminen on luontevaa muidenkin lasten näkökulmasta. Tätä tukevat muun muassa iltapäiväkerhossa tarvittaessa käytössä olevat toimintataulut, jotka auttavat erityislasta jaksottamaan ja strukturoimaan päivää mutta helpottavat myös muita lapsia toimintojen ja aikajanan hahmottamisessa.

4.3 Leikki ja vuorovaikutus

Iltapäivätoiminnan aikana vapaa leikki ja ohjattu toiminta vuorottelevat lapsen tarpeen mukaan. Vapaissa leikeissä lapsi oppii itsenäisesti käyttämään ja kehittämään sosiaalisia taitojaan. Aikuisen ja ryhmän vuorovaikutuksesta sekä palautteesta lapsi saa tukea omalle käytökselleen ja asemalleen ryhmän jäsenenä.

Leikit, pelit ja yhteistoiminta tukevat lasten vuorovaikutuksen kehittymistä. Leikit ja pelit ovat osa päivittäistä toimintaa. Lapset saavat leikkiä ohjatussa leikissä tai vapaasti. Lapsi saa itse päättää osallistuuko hän ohjattuun leikkiin; aikuinen toki osaltaan kannustaa ja rohkaisee osallistumista - on huomioitava myös lapsen yksilölliset tarpeet tältä osin.

Tunne-elämää ja sosiaalista kehitystä tuetaan edistämällä lasten yhteistoimintaa. Ryhmässä omaksutut asenteet ja säännöt muovaavat tulevaa sosiaalista käyttäytymistä. Iltapäivätoiminta perustuu yhdessä tekemiseen ja ryhmässä toimimiseen, jolloin lapsi oppii yhteisöllisyyttä ja pääsee kehittämään sosiaalisia taitojaan. Aikuisen avulla lapsi oppii hallitsemaan ja käsittelemään tunteitaan. Lapsella on oikeus erilaisiin tunteisiin, myös vihan ja surun tunteisiin ja niiden ilmaisemiseen. Lapsen täytyy kuitenkin oppia säätelemään tunteitaan, sillä hänellä ei ole oikeutta purkaa tunteitaan toisiin lapsiin tai aikuisiin.

Eryteisesti alkusyksystä tapahtuva ryhmäyttäminen erilaisin yhteisöllisin leikein ja yhteistoiminnoin ja ryhmäytyminen tähtäävät toisten huomioon ottamisen oppimiseen. Tunteiden säätelyä harjoitetaan vuoden mittaan mm. pelien kautta, jolloin epäonnistumisen ja onnistumisen kokemukset vuorottelevat ja lapsen itsetunto kehittyy myönteisellä tavalla. Joukkuepeleissä lapsi oppii ymmärtämään sääntöjen merkityksen ja oppii toimimaan osana ryhmää ja ottamaan vastuuta myös toisista.

4.4 Liikunta ja ulkoilu

HSIS:n iltapäiväkerhossa ulkoillaan kaksi kertaa päivässä ja erilaisia ohjattuja liikuntakerhoja järjestetään 2-10 kertaa viikossa. Ensimmäinen ulkoilu iltapäiväkerhossa alkaa, kun lapsilta loppuu koulu ja toinen ulkoilu tapahtuu kello 15.00-17.00 välillä. Iltapäiväkerholla on ulkoliikunta/leikkivälineitä lapsille, joita he voivat vapaasti käyttää. Ohjaajat ovat ulkona valvomassa lapsia ja leikkivät lasten kanssa ja aloittavat yhteisleikkejä, jos näyttää siltä, että lapset eivät itse keksi, mitä tekisivät tai leikki on levotonta. Ohjattua liikuntaa lapsille järjestetään liikuntasalissa tai ulkona hyödyntäen erilaisia liikuntavälineitä unohtamatta kuitenkaan, että aina ei tarvitse välineitä käyttää

harrastaakseen liikuntaa. Liikuntatunnit suunnitellaan yhdessä kaikkien ohjaajien kanssa ja sisältö vaihtelee lasten tarpeiden ja toiveiden mukaan. Syksyllä voimme osallistua Suomen partiolaisten järjestämään seikkailuviikkoon, jos siihen on mahdollisuus.

4.5 Ruokailu ja lepo

Välipalajahetki on rauhallinen yhdessäolon hetki, jolloin keskustellaan lasten kuulumisista ja päivän kulusta sekä opetellaan sosiaalisia taitoja ja hyviä pöytätapoja. Viikon välipalalista ja välipalan tarjoilussa noudatettava omavalvontaohjelma ovat nähtävillä kerhossa. Välipala tuodaan HSIS Cateringin omasta keittiöstä. Lepo HSIS:n iltapäiväkerhossa toteutuu monella eri tavalla. Kun lapset pääsevät koulusta, otamme osan sisään pienryhmään tekemään käsitöitä, lukemaan tai juttelemaan päivästä koulussa. Kerhossamme on varattu aika läksyjen tekemiselle jossa lapset saavat rauhoittua hetken välipalan jälkeen. Jos lapsella ei ole läksyjä, ottaa hän kuitenkin lukemista mukaan ja tulee läksyluokkaan hetkeksi lukemaan. Jaamme lapsia usein pienempiin ryhmiin, jotta lapset jotka tarvitsevat rauhallisempaa ympäristöä, voivat sen saada.

4.6 Kulttuuri ja perinteet

Lapsia tulee iltapäiväkerhoon monista eri kulttuureista ja yhteiskunnallisista ryhmistä. On tärkeää että lapset oppivat tuntemaan kotiooloistaan poikkeavia tapoja ja perinteitä. Siksikin otamme eri kulttuurien juhlat ja tavat ohjelmassamme huomioon. Moni meille vieraampaa kulttuuria edustava huoltaja käy mielellään kertomassa oman maansa tavoista kerhomme lapsille ja niiden tiimoilta on mukava järjestää erilaisia tempauksia. Tutustumme myös eri kulttuurien leikkeihin ja ruokiin. Voimme järjestää myös teemaviikoja/-päiviä. Seuraamme myös koulun puolen ohjelmaa, johon osallistumme omalta osaltamme. Kotimaiset kalenterijuhlapäivät ja yleisesti tunnetut juhlat huomioidaan jo kuukausiohjelmassa. Huomioimme myös lasten omat merkkipäivät. Tapanamme on myös järjestää vuosittain perinneleikkiviikko.

4.7 Käden taidot ja askartelu

Askartelemme kerhossamme lasten kanssa runsaasti sekä harjoitamme erilaisia käden taitoja. Käden taitoja ohjatessamme tarkkailemme ja arvioimme kuinka paljon apua kukin lapsi tarvitsee ja ohjaamme toisia tarvittaessa enemmän. Kerhon henkilökunta suunnittelee ajoissa kaikki ohjatut kädentaitotyöpajat ja ottaa suunnitelmissa huomioon lasten osaamisen tasot, tekee malleja valmiiksi sekä tekee varasuunnitelman, jos alkuperäinen suunnitelma ei jostain syystä voi toteutua suunnittelulla tavalla. Tarvittaessa järjestetään vaihtoehtoja, joista lapsi voi itse valita. Kerhomme hyödyntää käsityötaitopajoissa erilaisia materiaaleja kuten rautaa, puuta, erilaisia papereita ja kartonkeja, helmiä, muovia ja ennen kaikkea hyödynnämme luonnosta löytyviä materiaaleja sekä käytämme paljon kierrätysmateriaaleja, joita saamme lasten huoltajilta sekä haemme kierrätyskeskuksesta. Näin voimme opettaa lapsille, että kädentaitoja voi harjoitella mistä tahansa materiaalista sekä kuinka huolehtia ympäristöstä ja materiaalin kierrättämisestä. Lisäksi lapsilla on vapaasti käytössä erilaisia lankoja ja piirustusvälineitä. Ajoittain järjestämme myös erillisiä käsityökerhoja ja esimerkiksi tupsuviikkoja, jolloin lapset saavat tehdä tupsuja niin paljon kuin haluavat. Viikoittain tarjoamme lapsille jonkin ohjatun askartelun erilaisia tekniikoita hyväksi käyttäen. Kannustamme lapsia oman mielikuvituksen käyttöön.

4.8 Kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu

Iltapäiväkerhossa toteutetaan kuvallista, kehollista ja kielellistä ilmaisua päivittäin, pelien, leikkien, maalausten ja piirustusten myötä. Vaikka tiimissämme ei olisi musiikkiasiantuntijaa, musiikkimaalaukset ja levyraadit pystymme siitä huolimatta toteuttamaan. Lapset voivat vapaasti tehdä näytelmiä ja voimme jopa toteuttaa jonkun projektinkin vuoden aikana, mikäli lapset sellaisesta innostuvat, ja esittää tuotoksen lasten perheille ja mahdollisesti muille koululaisille. Voimme myös kokeilla mediatyöpajaa, jossa lapset saavat ideoida ja tehdä omaa mediaa, jos vain löydämme mediatyöpajalle vetäjän (vrt. medialeikki). Tällaisia mediatyöpajoja meillä on ollut vuosien varrella monissa eri kerhoissa. Ne vaativat tosin hieman erityisosaamista aikuisilta.

4.9 Mediataidot

Voimme käyttää iltapäiväkerhoissamme tablettitietokoneita ja kameroita median tekemiseen. Tällöin rakennamme projekteja lasten ehdoilla, aikuisen tuella. Perheiden toiveiden ja ohjaajiemme taitojen mukaan voimme toteuttaa esimerkiksi lasten kanssa elokuvaprojektin, jossa lapset voivat itse suunnitella ja toteuttaa lyhytelokuvia. Valokuvaamme mielellämme myös yhdessä lasten kanssa kerhon toimintaa, lasten tuotoksia ja lasten ja aikuisten perspektiivistä omaa ympäristöämme ja luontoa. Kuvat ovat esillä kerhossa, ja lapset ja huoltajat sekä koulun henkilökunta pääsevät seuraamaan kerhon tapahtumia niidenkin kautta. Kuvasarjoja esitellään tarvittaessa myös mm. iltapäiväkerhon vanhempainillassa. Kuvien esille panoon hankimme huoltajien ja tarvittaessa lasten suostumukset.

Pidämme silmämme ja korvamme auki lapsia kiinnostaville asioille, ja otamme median käyttöön liittyvät asiat kerhossa puheeksi ohjataksamme lapsia heidän ikätasolleen sopivaan media-aineiston käyttöön. Omien kännyköiden käyttö on iltapäiväkerhossa kuitenkin pääsääntöisesti kielletty, ellei niiden käytöstä ole erikseen sovittu. Olemmehan iltapäiväkerhossa lähinnä ryhmätoimintaa ja sosiaalista kanssakäymistä varten.

4.10 Arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa

Opastamme lapsia heti kerhoon tullessaan tekemään tiettyjä asioita jo itsenäisesti, kuten omien jälkien siivoaminen, WC:ssä käynnit, käsienpesu ennen ruokailua. Opastamme lapsia huomioimaan, millaisessa elinympäristössä olemme ja mitä sieltä löytyy. Tutustumme myös ympäristön turvallisuuteen ja turvallisuusriskeihin. Asetamme ulkoleikeille turvalliset rajat, suoritamme rajakävelyn.

Puhumme luonnon ja kaupunkiympäristön kunnioittamisesta ja omien sekä muiden roskien siivoamisesta. Kestävää elämäntapaa toteutamme monella eri tavalla: Käytämme paljon kierrätysmateriaaleja, koska haluamme opettaa lapsille luonnon ja esineiden arvoja, opastamme lapsia itse kierrätämään ja kuinka he voivat askarella vanhoista leluista uuden lelun. Otamme omaksemme myös koululle laaditun ympäristöohjelman. Opetamme lapsia pitämään huolta itsestään, syömään oikein ja miettimään, millä tavoin he itse voivat huolehtia omasta ja muiden hyvinvoinnista.

4.11 Erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit

Lasten koulutyötä tuetaan avustamalla läksyjen teossa ja tiedonhankinnassa eri aiheista.

Puhumme lasten kanssa paljon erilaisista arkeen, elämään ja yhteiskuntaan liittyvistä asioista, jotka askarruttavat lasten mieltä ja pulpahtelevat esille lasten omissa keskusteluissa. Olemme valmiita kehittämään myös suurempia projekteja lasten esiin tuomista asioista. Tällainen tärkeä asia voi olla esimerkiksi kiusaamisasia, jota olemme kerhoissamme käsitelleet myös viikon tai kaksi kestäneen projektin muodossa.

4.12 Kauniaisten malli - Granimodellen

Uutena asiana meillä oli lukuvuoden 2021 - 2022 aikana harrastusyhteistyökuvio, Kauniaisten malli, jonka tarkoituksena on tarjota lapsille mahdollisimman paljon maksutonta harrastustoimintaa koulun yhteydessä. Omien harrastuskerhojemme lisäksi iltapäivätoimintaan osallistuva lapsi voi siis osallistua ulkopuolisen palveluntuottajan järjestämään harrastukseen iltapäivätoiminnan aikana. Osallistuminen on vapaaehtoista, mutta tehtävämme on mahdollistaa, että halukkaat iltapäiväkerholaiset pääsevät osallistumaan toimintaan. Toisinaan se edellyttää esimerkiksi välipalajärjestelyiden soveltamista. Meidän on myös huolehdittava siitä, että lapsi otetaan takaisin iltapäiväkerhoon harrastuksen jälkeen. Jatkamme tätä mallia tänäkin lukuvuonna.

5. Tiedonkulku ja yhteistyö

Iltapäivätoiminta on perusopetuslain alaista toimintaa, jolloin iltapäivätoiminnan henkilökuntaa koskevat samat salassapitosäädökset kuin kaikkia perusopetuksen piirissä työskenteleviä. Ohjaajamme allekirjoittavat työsopimuksensa liitteenä salassapitosopimuksen, joka sitoo heitä myös työsuhteen päättymisen jälkeen. Huoltajien lupa tiedonkulkuun ja yhteistyöhön varmistetaan palvelusopimuksessa. Yhteistyön tavoitteena on aina lapsen etu, turvallisuus ja ongelmien ennaltaehkäisy, minkä vuoksi toivomme, että meillä on mahdollisuus puhua lapsen koulu- ja iltapäiväkerhoarkeen liittyvistä kysymyksistä opettajien kanssa.

Iltapäiväkerhon ja koulun yhteistyötä ylläpidetään säännöllisellä yhteydenpidolla luokanopettajien kanssa. Näin taataan avoin keskusteluyhteys. Epäkohtiin tartutaan heti yhteistyössä koulujen ja opettajien kanssa, monet lapsia askarruttavat asiat saattavat tulla esille vasta iltapäiväkerhossa, jossa lapsella on parempaa aikaa keskustella ohjaajan kanssa. Tarvittaessa viedään asioita koulun kanssa yhteistyössä käsiteltäväksi, mikäli tiedonsiirtoon on huoltajan lupa. Vastuuohjaaja tapaa ainakin kerran kuussa, alussa tarvittaessa useamminkin, koulun ja iltapäivätoiminnan yhteyshenkilöä, virka-apulaisrehtori Jarmo Rantaa. Sovimme erikseen yhteistyötapaamisista opetuspäällikön kanssa.

Rehtorin, virka-apulaisrehtorin ja opettajien kanssa järjestetään alkutapaaminen toiminnan alussa. Tässä tapaamisessa sovitaan yhteistyön toimintamalleista, säännöllisistä tapaamisista, tiedottamiskanavista ja -aikatauluista jne.

Kodin ja iltapäiväkerhon välinen yhteistyö ja molemminpuolinen luottamus ovat edellytys sekä lapsen viihtyvyydelle että hyvinvoinnille. Päivittäinen kanssakäyminen perheiden ja ohjaajien välillä varmistaa luontevan tiedonkulun. Tämä korostuu syksyn alussa, mutta **kasvokkain tapahtuvat tapaamiset** ovat merkityksellisiä hyvän yhteistyön jatkumiselle myös lapsen kotiutuessa itsenäisesti.

Syksyn alussa järjestetään mahdollisuuksien mukaan **suunnitteluilta**, jossa yhdessä sovitaan sekä arkisista käytännön asioista, kuten kerhon säännöistä, varavaatteista, lelopäivistä, mutta myös toiminnan sisällöstä lasten esittämien toiveiden pohjalta. Meillä on ollut myös tutustumisilta ennen koulun alkua, jossa näitä asioita on pyritty käsittelemään ainakin oleellisilta osin.

Yleisin tiedonkulkuväline kodin ja iltapäiväkerhon välillä on **iltapäiväkerhon puhelin**.

Aina kuun vaiheessa kotiin jaetaan **kuukausitiedote (sähköinen tai paperi)**, jossa kerrotaan iltapäiväkerhon menneen kuukauden kuulumisista ja puuhista sekä ilmoitetaan seuraavan kuukauden tulevista tärkeistä päivämääristä, ohjelmanmuutoksista ja kaikesta muusta, jolla on vaikutusta esim. lasten kotiinlähtöaikoihin tai hakemiseen. Korona-aikana eri luokat toimivat eri ryhmissä sisäaktiviteeteissa, joten päiväohjelmat saattavat poiketa toisistaan.

6. Muun tukiverkoston kanssa tehtävä yhteistyö

HSIS Oy:n iltapäiväkerhot toimivat toisilleen kokemus- ja ideapankkina, ja yhteistyö muiden kerhojen ohjaajien kanssa onkin jatkuvaa. Vastuuohjaajapalavereja järjestetään kerran kuukaudessa. Kaikkien ohjaajien yhteiset koulutustilaisuudet lukuvuoden alussa ja koulutuspäivät ja muut kokoontumiset vuoden mittaan ovat tärkeitä yhteisöllisyyden ja ammatillisen kehittymisen kannalta. Yrityksen toimitusjohtaja ja iltapäivätoiminnan koordinaattori ovat tärkeässä asemassa ongelmatilanteiden ratkaisussa ja molemminpuolinen ja avoin keskusteluyhteys on tiedonkulun kannalta tärkeää.

7. Henkilökunta

Ohjaajilta vaaditaan vähintään sosiaali- ja terveysalan-, taiteiden-, liikunnan-, tai kasvatustieteiden ja ohjausalan ammatillinen perustutkinto ja työkokemus. Kauniaisten iltapäivätoimintaan hakuprosessi aiheuttaa tältä osin kyllä huomattavia haasteita, sillä alkukesästä saadut lapsilistat yleensä kasvavat syksyllä. Etukäteen on sen vuoksi vaikeata arvioida, kuinka paljon uusia työntekijöitä syksyllä tarvitaan. Jokaiselta iltapäiväkerhon työntekijältä edellytetään kuitenkin soveltuvuutta alalle ja jokaiselta työntekijältä tarkistetaan rikosrekisteriote.

Henkilökunta perehdytetään tehtäviinsä, erityisesti turvallisuusseikkoihin ja mm. pelastussuunnitelmaan. Iltapäiväkerhojemme ohjaajat ovat vuosien varrella keränneet hyviä käytäntöjä eri tilanteissa toimimiseen; asiakirja annetaan jokaiselle uudelle työntekijälle tutustumista varten työsopimuksen tekemisen yhteydessä.

Teroitamme työntekijöille erityisesti, miten on toimittava ja kenelle ilmoitettava turvallisuusriskeistä, esim. epäkunnossa olevista kiipeilytelineistä tai miten toimitaan uhkaavien henkilöiden läsnä ollessa - kaikkien ohjeiden on löydyttävä turvallisuussuunnitelmasta, jonka on löydyttävä kerhosta, ja jota päivitetään vähintään kerran vuodessa. Henkilökuntaa velvoitetaan myös järjestämään lapsille ja henkilökunnalle poistumisharjoitus vähintään kerran vuodessa. Uhka- ja vaaratilanteista tehdään aina kirjallinen ilmoitus tukitiimille, joka huolehtii tiedon eteenpäin tarvittaville tahoille.

Sijaisia varten iltapäiväkerhossa on perehdytyskansio, josta löytyvät kerhon yleiset käytännöt sekä yksityiskohtaiset ohjeet jokaisen ohjaajan toimenkuvasta.

Perehdytyskansiosta löytyvät myös kriisi- ja turvallisuusohjeet sekä riittävästi perustietoa iltapäivätoiminnasta yleensä. Jokaiselle kerholle laaditaan omat sijaisohjeet.

HSIS osallistuu aktiivisesti sosiaali- ja terveysalan, kasvatusta ja ohjausalan ja erityisesti aamu- ja iltapäivätoiminnan-ohjauksen opiskelijoiden koulutukseen tarjoamalla työelämäharjoittelupaikkoja ja näyttötutkinnon suoritusmahdollisuuksia alan opiskelijoille. Otamme myös oppisopimusopiskelijoita.

8. Vakuutukset

Henkilökunta on vakuutettu tapaturman varalta Vahinkovakuutusosakeyhtiö Pohjolassa. Yrityksellä on samassa yhtiössä myös toiminnan vastuuvakuutus, joka korvaa mahdolliset kolmannelle osapuolelle aiheutetut vahingot miljoonaan euroon asti. Myös lapsille on otettu ryhmätapaturmavakuutus vakuutusyhtiö Pohjolasta.

Vakuutuksemme ovat voimassa toistaiseksi.

9. Välipala

Kerhopäivään sisältyy välipala, joka hankitaan yrityksemme omasta catering-palvelusta. Välipala on monipuolinen ja sisältää elementtejä kaikista ruokaympyrän lokeroista. Välipala sisältää pääaineksen (esim. puuro, kiisseli, täyteleipä, hedelmäsalaatti, jogurtti, piirakka jne.), tuorepalan ja juoman sekä lisäksi näkkileipää. Välipalan koostumuksessa otetaan huomioon lasten erityisruokavaliot ja allergiat sekä perheiden eettiset ja uskonnolliset vakaumukset. Välipala syödään normaalisti noin klo 13.30-15 välisenä aikana päivän ohjelmasta riippuen, kun kaikki lapset ovat tulleet kerhoon. Välipalan aikana ei tarvitse kiirehtiä. Yleensä välipala nautitaan kerhossa ruokapöytien ääressä omilla paikoilla, joskus välipala syödään esim. retkellä. Välipalahetki on rauhallinen yhdessäolon hetki, jolloin keskustellaan lasten kuulumisista ja päivän kulusta sekä opetellaan sosiaalisia taitoja ja hyviä pöytätapoja. Iltapäiväkerhossa opetellaan syömään monipuolisesti ja periaatteena on, että kaikkia ruoka-aineita edes maistellaan. Välipalasta lapset saavat uutta energiaa läksyjä, ulkoilua ja kotimatkaa varten. Viikon välipalalista on nähtävillä kerhossa ja HSIS Cateringin Internet-sivuilla.

10. Kriisisuunnitelma

Iltapäiväkerhon kriisisuunnitelma on tehty Uudenmaan pelastuskeskuksen kouluille laatimien ohjeiden pohjalta, osittain se niveltyy kiinteistön pelastussuunnitelmaan, jonka kopio löytyy iltapäiväkerhosta ja johon jokainen iltapäiväkerhossa työskentelevä tutustuu. Kriisisuunnitelman pohjana on käytetty myös päivähoidolle laadittuja vastaavia suunnitelmia. Tulipalon varalta iltapäiväkerhossa on esillä hätäpoistumissuunnitelma. Siinä näkyvät hätäpoistumistie sekä varapoistumistiet ja kokoontumispaikka. Poistumistiet ja ohjeet ovat selkeästi näkyvillä iltapäiväkerhon tiloissa. Iltapäiväkerhossa on asianmukaiset ensiapuvälineet, jotka ohjaajat ottavat mukaansa poistuttaessa koulun pihapiiristä.

Kiireettömissä tapaturmatilanteissa lapselle annetaan tarvittava ensiapu ja viedään mahdollisuuksien ja tarpeen mukaan kouluterveydenhoitajan hoidettavaksi, jonka jälkeen tiedotetaan huoltajille. Kiireellisissä tapauksissa annetaan hätäensiapu, soitetaan

huoltajille ja tarvittaessa ambulanssi. Kriisitilanteissa tarvittavat puhelinnumerot on ohjelmoitu kerhon puhelimeen, joka on jatkuvasti mukana, jolloin mahdollisen tapaturman sattuessa kerhotiloissa/ulkona/retkillä avun soittaminen on mahdollista välittömästi.

Iltapäivätoimintaa voi kohdata myös erilaiset henkiset kriisit, kuten maailmanlaajuiset katastrofit, yllättävät vakavat tapaturmat, sairaudet tai kuolemantapaukset. Nämä käsitellään yhteistyössä koulun oppilashuollon asiantuntijoiden ja perheiden kanssa koulujen kriisisuunnitelman ohjeiden mukaisesti. Vakavat ongelmatilanteet, kuten kiusaamiset ja sosiaaliset vaikeudet, käsitellään ensin huoltajien kanssa. Yhteistyöstä oppilashuollon kanssa sovitaan aina huoltajien kanssa.

11. Suunnitelma palveluiden kehittämisestä

Teemme syksyllä lapsille ja vanhemmille mielipide-, toive- ja ideakyselyn ja syyslukukauden lopussa lapsille ja huoltajille toiminnan arviointi-, tyytyväisyys- ja mielipidekyselyn. Kysely tehdään loppuvuodesta, jotta sen tulokset voidaan ottaa huomioon kevätkauden toimintaa suunniteltaessa. Toinen asiakastyytyväisyyskysely tehdään kevätlukukauden lopulla, mikäli kaupunki ei sellaista järjestä.

Kirjallisten kyselyjen lisäksi pidämme erityisen tärkeänä avoimen, keskustelevan ilmapiirin olemassaoloa kerhon aikuisten ja lasten ja kerhon aikuisten ja vanhempien välillä. Kaikkia ehdotuksia käsitellään ja kaikista keskustellaan. Arvostamme erityisesti kriittistä ja vaativaa asiakasta (lasta tai vanhempaa), koska kriittisyys on osoitus siitä, että asiakas pitää toimintaa ja toiminnan kehittämistä tärkeänä ja myös omistautuu sille. Kriittinen asiakas on meille tärkeä apu: Kriitikki on toiminnallemme ovi kehitykseen. Uskomme, että yhteiset tavoitteet ovat paremmin saavutettavissa yhteistoimin.

Avoin keskustelu koulun rehtorin ja opettajien ja muiden työntekijöiden kanssa on meille erityisen tärkeä asia nimenomaan kehittämistyössä. Arvostamme suuresti myös saamaamme mahdollisuutta keskusteluihin ja säännöllisiin tapaamisiin opetuspäällikön kanssa. HSIS on innokas osallistuja ja yhteisten asioiden kehittäjä.

Asiakastyytyväisyys- ja muiden arviointi- ja mielipidekyselyjen tuloksiin tutustutaan kerho-ohjaajien kanssa yhdessä yhteisessä palaverissa ja mietitään, miten mahdollisia havaittuja heikkouksia voisi muuttaa vahvuuksiksi. Kerho-ohjaajien kanssa keskustellaan samalla myös siitä, mitä kehittämiskohteita he itse näkevät niiden seikkojen lisäksi, joita lapset ja vanhemmat ovat huomanneet.

Myös suoraa palautetta otetaan vastaan vanhemmilta ja lapsilta, kun on kyse toiveesta hoitaa jokin asia toisin ja muuttaa käytäntöjä. Mikäli käytäntö halutaan säilyttää, perustellaan se vanhemmalle tai lapselle ja tarvittaessa tiedustellaan muidenkin vanhempien/lasten mielipidettä asiasta. Mikäli joitain käytäntöjä on aiheellista muuttaa, keskustellaan asiasta palautteen antajan/antajien kanssa ja yritetään yhdessä löytää mahdollisimman hyvä ratkaisu. Vanhempia (ja lapsia) pyydetään ilmoittamaan välittömästi, jos he toteavat, ettei ratkaisu ole ollut oikea tai että se ei ole toiminut, jotta voidaan löytää uusi, toimivampi ratkaisu.

Ohjaaja pitää toiminnasta ”päiväkirjaa”, ns. toimintakertomusta, jonka pohjalta toiminnan tavoitteiden ja sisällön toteutumista voidaan arvioida.

Toimintasuunnitelman toteutumista ja eri tilanteissa onnistumista arvioidaan viikkopalavereissa säännöllisesti.

Vahvistamme tiimimme toimivuutta ja tiimityötä syksyllä tehtävin perustehtävän ympärille rakentuvien tiimisopimusten ja niihin liittyvien määräaikaisten seurannoin; pohdimme yhdessä ammatillisen vuorovaikutuksen onnistumista tiimien kesken, kasvatusverkostoissa ja asiakaskohtaamisissa.

Espoossa, 16.09.2022

H & S International School Oy
Henna Soininen-Stojanov, toimitusjohtaja
Anna-Maria Klemi-Stojanov, iltapäivätoiminnan koordinaattori